

ВІДКРИТІ ІННОВАЦІЇ ТА УСПІШНИЙ ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ – КЛЮЧ ДО ЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

© Довбенко В.І., 2015

У сучасному світі нагромадилося безліч суперечностей у економічній та соціальній сфері, які, зокрема, полягають у формуванні контрастів в рівнях життя та споживання населення найбідніших і найбагатших країн, ефективності витрат у виробництво та розвиток, доступності якісних товарів і послуг тощо. Вирішення даних проблем є неможливе без інновацій і успішного застосування створених на їх основі передових технологій. Тому кожна держава, яка дбає про добробут власного народу, повинна піклуватися про створення сприятливого клімату для генерування нових перспективних ідей та їх практичного застосування в економіці й соціальній сфері.

Основними особливостями сучасного стану економічних систем є недостатність коштів на самостійне проведення масштабних R&D, надто велика різниця у рівнях споживання різних видів ресурсів як у сфері виробництва, так і у сфері споживання, суттєве розпорошення зусиль для вирішення тих чи інших завдань та розмитість багатьох орієнтирів розвитку у зв'язку із значним розходженням інтересів сторін. Зазначені проблеми наносять велику шкоду економіці, соціальній сфері, стану довкілля. Вирішення подібних завдань вимагає формування узгодженої стратегії розвитку світової спільноти, окремих держав і регіонів, однак поряд з цим передбачає підвищення як рівня усвідомлення існуючих загроз на місцевому рівні, зокрема, кожною конкретною особистістю, так і пропонування нових ідей щодо можливостей покращення існуючого стану справ.

До представників наукової та ділової спільноти поступово приходить усвідомлення необхідності спільного вирішення проблем розвитку економіки та соціальної сфери на базі своєчасного вирішення посталих проблем у дусі партнерства. Важливими віхами у даному напрямку виступають концепції потрійної спіралі та відкритих інновацій. Остання є подальшим розвитком концепції потрійної спіралі, яка до учасників інноваційного процесу поряд із державою, університетами і бізнесом додатково зараховує громадськість та конкретних осіб, що сприяє її практичній зорієнтованості на отримання бажаних результатів від інновацій і робить модель інноваційного процесу відкритою для зацікавленої участі багатьох потенційних учасників.

Здійснені дослідження стану економічних відносин в інноваційній сфері діяльності доводять доцільність збільшення потенціалу інноваційних систем за рахунок залучення у відповідні процеси широкого кола вмотивованих учасників, організації їх змагань за пропонування кращих ідей та подальшу участь в їх реалізації. Дані процеси відбуваються на достатньо високому рівні у розвинених країнах світу з потужною університетською наукою, яка має сучасну дослідницьку базу і ефективно взаємодіє з бізнесом. Однак і в інших країнах можливо розвивати окремі перспективні напрямки інноваційної діяльності за умов чіткого бачення цілей розвитку та підтримки держави. До країн з нерозкритим потенціалом розвитку економіки на основі інноваційної складової з повним правом можна віднести Україну, де частка інноваційної продукції в промисловості в останній час знизилася до 3%, а кількість інноваційно-активних підприємств коливається в межах 16-18%, що свідчить про необхідність вжиття радикальних заходів з виправлення існуючого становища. Особливу увагу при реформуванні вітчизняної економіки слід приділити науці з метою надання їй необхідної ролі у процесах оновлення потенціалу розвитку країни. Для цього важливо реформувати і саму наукову сферу, забезпечивши гідний рівень оплати праці науковців, сприяти припливу перспективних кадрів, здатних на високопрофесійному рівні вести дослідження, налагоджувати співпрацю з бізнесом та зарубіжними колегами. Необхідно також сприяти налагодженню партнерських взаємин між державою, наукою (зміцнюючи дослідницьку базу університетів) і бізнесом (особливо високотехнологічним), що передбачає формування сучасної інноваційної інфраструктури у вигляді ефективних мережевих структур (інноваційних кластерів, центрів трансферу технологій, венчурних фондів, технологічних та наукових парків тощо). Зазначені інфраструктурні складові покликані інтенсивно взаємодіяти як між собою, так і з потенційними замовниками ліцензій чи інноваційних продуктів, що у перспективі призвело б до появи технополісів із

замкнутими науковими та виробничими циклами.

Україні у своєму поступі до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку необхідно брати на озброєння кращі зарубіжні приклади та зразки налагодження співпраці сторін у сфері інновацій. Так товариство Макса Планка, створене у повоєнній Німеччині ще у 1948 р., демонструє неабиякий поступ у застосуванні результатів наукових досліджень у виробництві. Діяльність даного товариства побудована на самостійному визначенні вченими тематики досліджень, повній свободі при підборі кадрів, зорієнтованості на розкриття особистих якостей дослідників. Для швидкого реагування на виклики сучасності, перспективні потреби бізнесу відбувається постійне оновлення кола тематики досліджень. При цьому широкі права вчених доповнюються й їх обов'язками щодо забезпечення доступності результатів своїх досліджень громадськості. Передача (трансфер) технологій для потреб бізнесу передбачає при цьому пряме співробітництво з бізнес-партнерами, використання патентів і ліцензій, створення стартап компаній або ж оптимальне поєднання зазначених форм. Для налагодження ефективного трансферу знань і технологій у 80-х роках минулого століття була створена структура «Макс Планк інновації», яка виступає посередником між наукою і промисловістю, забезпечує правовий захист об'єктів інтелектуальної власності, надає допомогу вченим з питань ліцензування, захисту патентних прав, складання бізнес-планів щодо створення спін-оффів. Товариство Макса Планка з питань трансферу технологій тісно взаємодіє з товариством Фраунгофера [1].

Для внесення необхідного пожвавлення у вітчизняну сферу інноваційної діяльності важливо серйозно впроваджувати ідеї концепції відкритих інновацій у практику з урахуванням існуючого світового досвіду. Так для широкого залучення інтелектуального капіталу при вирішенні завдань впровадження інновацій необхідно використовувати потенціал винахідництва шляхом оголошення конкурсів щодо вирішення конкретних завдань. Важливо залучати зовнішні джерела інновацій, забезпечуючи фільтрацію різних результатів розробок для вибору тієї з них, яка забезпечує досягнення конкретних цілей. Слід також навчитися ефективно управляти процесом обміну ідеями та розробками та забезпечувати оптимальну взаємодію сторін у ході реалізації відповідних проектів. Відкриті інновації спонукають провідні компанії до зміни стратегій та бізнес-моделей з метою досягнення успіху на ринках країн з низьким рівнем доходів населення, а також завдяки вільному поширенню знань сприяють залученню в інноваційний процес додаткового інтелектуального потенціалу, здешевлюють проведення як наукових розробок, так і реалізацію відповідних проектів, спрямованих на комерціалізацію отриманих результатів [2].

Успіх відкритих інновацій ґрунтується на генерації ідей та подальшому відборі кращих з них. Так GE з метою пошуку кращих ідей у сфері енергоефективності провів конкурс під назвою «Фантастичні екологічні виклики» з фондом у 200 млн. дол. У результаті протягом 6 місяців у ньому взяли участь більш як 60 тис. учасників, які запропонували більш як 5 тис. ідей та бізнес-планів щодо вирішення завдань у сфері поновлюваних джерел енергії, енергоспоживання та підвищення ефективності енергетичних мереж [3].

Отже для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки й окремих суб'єктів господарювання важливо творчо підійти до вирішення завдань активізації інноваційної діяльності на базі вивільнення ініціативи вчених, дослідників та громадськості та спрямування її у конкретне русло з метою вирішення актуальних завдань підвищення ефективності використання всіх видів ресурсів на основі створення умов для безперешкодного трансферу знань і технологій.

1. *Max-Planck-Gesellschaft. – Електронний ресурс. – Режим доступу: mpg.de/en*

2. *Spruijt J. Top 10 best articles on open Innovation in 2013 / J. Spruijt. – Електронний ресурс. – Режим доступу: openinnovation.eu/07-05-2013/768/*

3. *King A. Using Open Innovation to Identify the Best Ideas / A.King, K.R.Lakhani. – Електронний ресурс. – Режим доступу: sloanreview.mit.edu/article/using-open-innovation-to-identify-the-best-ideas/*